

OCENE - ZAPISKI - POROČILA - GRADIVO

Jubilejni zapis za prof. dr. Eriko Kržišnik

Erika Kržišnik, redna profesorica slovenskega knjižnega jezika s stilistiko na Oddelku za slovenistiko FF UL, je bila pred desetletjem v njej posvečenem zborniku poimenovana za »pionirko slovenske frazeologije«, mogoče bi dopolnili »sodobne slovenske frazeologije«, in frazeologija se je ravno v času njenega tvornega delovanja na matični Filozofski fakulteti v Ljubljani tako teoretično kot metodološko osamosvojila v samostojno jezikoslovno smer. Samostojno se je (tudi) slovenska frazeologija lahko začela razvijati od 70. let dalje, to so leta, ko je frazeologija kot moderna jezikoslovna veda prišla tudi v slovensko jezikoslovje.

Moderna frazeološka veda se je namreč lahko osamosvojila šele takrat, ko se je njen predmet raziskovanja natančno razmejil od drugih predmetov jezikoslovnega raziskovanja, in to se je lahko zgodilo v času jezikoslovnega strukturalizma. V prehodu iz 20. v 21. stoletje pa so tudi na področju frazeologije zaživel še drugi teoretični pristopi, zlasti pragmatični, korpusni, kognitivni in kulturološki. In Erika Kržišnik je s stalnim spremljanjem in dopolnjevanjem frazeoloških tem lahko poznavalsko poudarila tudi prednostne naloge sodobne slovenske frazeologije. Ob novih spoznanjih je v slovensko frazeologijo uvedla nove strokovne izraze in s tem natančneje opredelila staro in novo frazeološko izrazje v slovenskem jezikoslovju. Je avtorica magistrskega dela *Frazeologija v moderni* (1988) in doktorskega dela *Slovenski glagolski frazemi: ob primeru frazemov govorjenja* (1994). Njena strokovna zagnanost je tudi bolj kontinuirano povezala slovenske frazeologe, odzvali pa so se tudi jezikoslovci in frazeologi od drugod, posebej številčno s Hrvaške, Poljske, iz Avstrije, Nemčije, Ukrajine in Rusije.

Za slovenske frazeologe je bilo na neki način prelomno leto 2005, saj se je sodelovanje slovenskih frazeologov doma in v tujini vidneje povečalo po uspešno izpeljani mednarodni frazeološki konferenci Frazeologija v jezikoslovju in drugih vedah, ki je potekala v organizaciji Evropskega združenja za frazeologijo Europhras, in predsednica organizacijskega odbora je bila ob Wolfgangu Eismannu Erika Kržišnik.

To je bila zgolj še potrditev, da frazeološko delo prof. dr. Erike Kržišnik ni pomembno zgolj za slovensko frazeologijo, temveč njen prispevek k frazeološki stroki nasploh cenijo in upoštevajo tudi tuji eminentni jezikoslovci in frazeologi, zlasti vsi tisti, ki so del svoje strokovne poti prehodili skupaj z Eriko Kržišnik.

Če smo začeli z njenim osrednjim jezikoslovnim delovanjem, pa ne moremo mimo njene velike angažiranosti tudi na drugih področjih slovenskega jezika. V desetletjih delovanja na Oddelku za slovenistiko na Filozofski fakulteti se je najpogosteje ukvarjala z vprašanji normiranja, rabe in zvrstnosti jezika. V začetku osemdesetih se je npr. zelo tvorno vključila v javno razpravo o Načrtu pravil za novi slovenski pravopis, in sicer z razpravo Načelne pripombe, pripombe k posameznim pravopisnim pravilom, popravki (1982). Praktično ves čas se raziskovalno ukvarja z uveljavljanjem in prepoznavanjem različnih zvrstnosti v slovenščini. Med drugim je leta 2003 v okviru tradicionalnih simpozijev Obdobja organizirala in vodila razpravo o aktualizaciji jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem. Zdi se, da ji je trajnejši strokovni izziv tudi predstavitev frazeologije v slovarju.

V ospredju vsega naštetega je seveda dejanska jezikovna raba, in to lahko verodostojno izkaže le dobro in celostno koncipiran nabor gradiva. Erika Kržišnik se tega še kako dobro zaveda, zato se je in se še povezuje s kolegi jezikoslovci z različnih ustanov in si z njimi izmenjuje sprotne jezikoslovne in metodološke izkušnje. S sodelovanjem neobremenjeno sprejema tako različne jezikoslovne poglede kot tudi nove metodološke in tehnološke dostope k jezikovnemu gradivu. Prav poživljajoče je poslušati njeno nenarejeno navdušenje, ko kaj novega izsledi v gradivu in to potem skuša ustrezno razložiti in opredeliti ...

Erika Kržišnik se vedno odziva na sprotno stanovsko problematiko in ne ostaja ravnodušna ob novih izzivih glede javne rabe slovenščine. Značita jo empatija in močna intuicija, ki sta še kako pomembni pri raziskovanju jezika in frazeologije. Če si iskren pri svojem strokovnem delu, ti tudi stroka zanesljivo nudi in vrača zadovoljstvo in ohranja oz. spodbuja veselje za nadaljnje raziskave in strokovno druženje. Želimo si nadaljnjega druženja z njo, naj ji bo ta kratek jubilejni zapis dodatna spodbuda za uresničitev zastavljenih načrtov.

Andreja Žele
Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani;
ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša
andreja.zele@ff.uni-lj.si

Slavistična revija 71/2 (2023): 203–204
DOI 10.57589/srl.v71i2.4110

Tip 1.25